

2. SPESIALRAPPORT

MARKEDS
UTVALGET

Distriktpolitikken i EF

Arbeidsutvalget for de europeiske markedsspørsmål
MARKEDSUTVALGET

Utvalgets formann

Statssekretær Erik Ribu, Handelsdepartementet

Medlemmer

Konsulent Marta Aarnes, Samferdselsdepartementet

Underdirektør Carl Bjørge, Fiskeridepartementet

Kontorsjef Else Bøe, Prisdirektoratet

Byråsjef Harald Bøyum, Handelsdepartementet

Byråsjef Trond Dolva, Justisdepartementet

Ambassadør Erik Dons, Utenriksdepartementet

Byråsjef Bjørn Frisholm, Finansdepartementet

Konsulent Arne B. Hønningstad, Sosialdepartementet

Byråsjef Helge Håvie, Kommunaldepartementet

Konsulent Bernt Lie, Landbruksdepartementet

Underdirektør Gudmund Saxrud, Utenriksdepartementet

Ekspedisjonssjef Asbjørn Skarstein, Utenriksdepartementet

Byråsjef Rolf Thodesen, Industridepartementet

Utvalgets sekretær

Underdirektør Arild Holland, Utenriksdepartementet

Sekretariat

Underdirektør Haakon Skaarer, Utenriksdepartementet

Byråsjef Per M. Ølberg, Utenriksdepartementet

Konsulent Oddmund Graham, Utenriksdepartementet

Sekretær Olav Bergthun, Utenriksdepartementet

Konsulent Jan-Erik Sørensen, Handelsdepartementet

DISTRIKTSPOLITIKKEN I EF

Innhold

I. Traktatens bestemmelser	3
II. Arbeidet med distriktsproblemer i Fellesskapet	5
Kommisjonen	5
Parlamentet	5
Dokument av 11. mai 1965	6
Dokument av 15. oktober 1969	6
Distriktsproblemer i landbruksområder	9
III. Forholdet mellom nasjonale distriktsutbyggingstiltak og Roma-traktaten i praksis	10
IV. Distriktpolitikken i de enkelte land	14
Nederland	14
Belgia	16
Luxembourg	19
Tyskland	19
Frankrike	22
Italia	26
V. Oversikt over EF-landenes bruk av virkemidler	32

I. Traktatens bestemmelser

I Innledningen til Roma-traktaten heter det at partene skal bestrebe seg på å styrke den økonomiske enhet mellom medlemsstatene og sikre en harmonisk utvikling ved å minske den forskjell som består mellom de forskjellige områder og ved å bedre de minst begunstigede områders stilling.

Også det alminnelige mål som er satt i Traktatens artikkel 2 om å fremme en harmonisk utvikling av den økonomiske virksomhet i Fellesskapet som helhet og en avbalansert vekst, betyr at det må føres en politikk som tar hensyn til de forskjellige distrikter og deres utvikling.

Dette hensyn kommer til syne i en del konkrete bestemmelser i Traktaten. Således fastslår artikkel 92.3 at statsstøtte til næringslivet, hvilket som hovedregel er forbudt i den utstrekning den påvirker samhandelen mellom medlemslandene, kan betraktes som forenlig med det felles marked, bl. a. når den har til formål å fremme den økonomiske utvikling i områder hvor levestandarden er usedvanlig lav eller hvor det er alvorlig under-sysselsetting, eller når støtten har til formål å fremme utviklingen av visse næringsgrener eller områder og ikke endrer vilkårene for samhandelen i et omfang som strider mot den felles interesse.

Av artikkel 39.2 framgår det at ved utformingen av den felles landbrukspolitikk skal det bl. a. tas hensyn til den strukturelle og naturgitte forskjell mellom de forskjellige landbruksområder. Videre heter det i artikkel 42 at bestemmelsene i kapitlet om konkurranseregler bare kommer til anvendelse for produksjon av og handel med landbruksprodukter i den utstrekning Rådet beslutter dette, og at Rådet kan tillate støtteordninger på dette felt, særlig innen rammen for økonomisk utvikling.

Artikkel 49 fastsetter at Fellesskapet skal opprette passende organer for arbeidsformidling med sikte på å skape likevekt på arbeidsmarkedet under slike forhold at man unngår alvorlig fare for levestandarden og sysselsettingen i de forskjellige områder og næringsgrener.

Traktatens artikler 75,3 og 80,2 har særbestemmelser når det gjelder anvendelsen av prinsippene for transportpolitikken i vanskeligstilte områder, bl. a. kreves det enstemmighet i Rådet ved fastsettelsen av disse prinsipper. Traktaten utelukker ikke bruk av transporttilskott som distriktspolitisk virkemiddel.

Den europeiske investeringsbank har til formål å bidra til en balansert utvikling innen Fellesskapet ved å gi og stille garanti for lån bl. a. til prosjekter som tar sikte på utbygging av mindre utviklede områder (artikkel 130). Det europeiske sosialfond (artikkel 123) har også vesentlig betydning i denne forbindelse. Det europeiske landbruksfond for markedsregulering og investeringsbidrag kan også benyttes til å finansiere landbrukstiltak som iverksettes i forbindelse med regionale utbyggingsprogrammer.

Videre har artikkel 226 i Roma-traktaten en bestemmelse om at hvis det i løpet av overgangsperioden som ble avsluttet 31. desember 1969, oppstod vanskeligheter som kunne føre til alvorlige skadevirkninger for økonomien i et bestemt område, kunne en medlemstat anmode Kommisjonen om samtykke til å treffe beskyttelsestiltak med sikte på å gjenopprette likevekten og tilpasse vedkommende sektor til Fellesskapets økonomi.

I tilslutningstraktaten mellom søkerlandene og EF er det forutsatt at man tar inn en liknende bestemmelse om en overgangsperiode.

Traktaten har således mange bestemmelser av betydning for distriktspolitikken, men det er først og fremst medlemsstatenes eget ansvar å fremme tiltak for utbygging av distriktene.

Italia har særlig store problemer og i en egen protokoll til Roma-traktaten vedrørende Italia, erkjenner medlemsstatene at det er i deres felles interesse at de mål som den italienske regjering har satt for å rette på mangelen på likevekt i landets næringsstruktur blir nådd. Fellesskapets institusjoner bør ta i bruk alle de muligheter Traktaten gir, særlig støtte gjennom Investeringsbanken og Sosialfondet, for å hjelpe til med dette. Ved anvendelsen av Traktaten skal det tas hensyn til de byrder som den italienske økonomi må bære.

II. Arbeidet med distriktsproblemer i fellesskapet

Kommisjonen.

Selv om distriktspolitikken har vært de enkelte lands eget ansvar, har fellesskapets organer vært meget opptatt av distriktsproblemene. Således har Kommisjonen stått for en rekke undersøkelser og arrangert møter med deltakelse bl. a. av lederne for distriktsutbyggingsorganene i medlemslandene.

På disse møter og i Kommisjonens rapporter har det stadig vært framholdt at det er nødvendig med en omfattende innsats for å møte distriktsproblemene.

De spesialundersøkelser om distriktsproblemene som Kommisjonen har foretatt eller arbeider med, gjelder dels problemene i bestemte distrikter, dels generelle problemstillinger og dels spesielle virkemidler.

Distriktsproblemene har også vært inngående behandlet i langtidsprogrammene for 1965—70 og 1971—75.

Den økende vekt som blir lagt på distriktsproblemene, har også kommet til uttrykk i Rådsresolusjonen om det økonomiske og pengemessige fellesskap (EMU), idet distriktspolitikken er nevnt blant de hovedoppgaver som omtales i dette dokument. Fellesskapspolitikken er i ferd med å forskyve seg fra passivt å tillate at medlemslandene driver en distriktspolitikk til å gå inn for en aktiv fellesskapelig innsats med egne virkemidler på fellesskapsplan, jfr. det som er sagt nedenfor om dokumentet av 15. oktober 1969 og dokumentet av 26. mai 1971.

Parlamentet.

Europaparlamentet har gått inn for en aktiv og samordnet distriktspolitikk, til dels med bruk av nye fellesskapsfinansierte virkemidler.

Økonomi- og finanskomitéen i Europaparlamentet har på eget initiativ lagt fram en rapport om distriktspolitikken. På grunnlag av rapporten uttalte Parlamentet i 1964 bl. a. at en effektiv distriktspolitikk i EF bare kan bli satt i verk på grunnlag av en felles holdning til distriktsproblemene i Fellesskapet, og i de nasjonale og regionale organer. Parlamentet krevde videre at det ved gjennomføringen av Fellesskapets økonomiske og sosiale politikk skulle bli tatt distriktspolitiske hensyn.

Dokumentet av 11. mai 1965.

Et omfattende utredningsarbeid i fellesskapsregi vedrørende distriktpolitikk tok til i januar 1963 da tre ekspertgrupper fikk til oppgave å studere henholdsvis utbygging av avsides og etterliggende områder, problemene i områder med industrier i tilbakegang, og effekten av de forskjellige virkemidler i distriktsutbyggingen. Ekspertgruppene avgav sine innstillinger til Kommisjonen i mars 1964. På grunnlag av disse og Parlamentets uttalelse i 1964 la Kommisjonen den 11. mai 1965 fram et omfattende dokument for Parlamentet og Den økonomiske og Sosiale komité. (Erste Mitteilung der EWG-Kommission über die Regionalpolitik in der EWG.)

I dokumentet heter det bl. a. at de store regionale variasjoner i produksjon pr. innbygger dels er et resultat av en historisk utvikling grunnet naturgitte faktorer, dels har sin grunn i forhold som mer tilfeldig har favorisert konsentrasjon av økonomisk aktivitet i visse områder av Fellesskapet. Virkningen av et felles marked vil således ikke alene gi sikkerhet for at disse ulikheter vil bli utjevnet i framtiden. Derfor bør det føres en aktiv utbyggingspolitikk, så vel av medlemsstatene som av Fellesskapet, for å redusere ulikhetene. Det er nødvendig med en samlet innsats fra regionale og nasjonale myndigheter og fellesskapsmyndigheter. Dessuten må en være oppmerksom på at utbygging av distriktene krever en samlet aksjon som ikke bare gjelder de økonomiske sider, men omfatter kulturelle og sosiale aspekter i aller videste forstand.

Parlamentet behandlet rapporten sommeren 1966 og sluttet seg i det store og hele til Kommisjonens synspunkter.

Dokumentet av 15. oktober 1969.

Den 15. oktober 1969 la Kommisjonen fram for Rådet et nytt dokument om distriktpolitikken. Det inneholder utkast til vedtak — rettet til medlemsstatene — og en melding om distriktpolitikken i Fellesskapet.

I utkastet til vedtak — med hjemmel i Traktatens artikkel 235 — blir det foreslått å innføre en ordning med regelmessige konsultasjoner mellom Kommisjonen og medlemslandene om utviklingen i distrikter hvor det er spesielt nødvendig å utarbeide og sette i verk utbyggingsplaner.

Kommisjonen foreslår videre at det for distriktsutbyggingsformål skal opprettes

- et rentesubsidieringsfond, som skal disponeres av Kommisjonen etter nærmere regler som fastsettes av Rådet og finansieres av midler over Fellesskapenes budsjett,
- en garantifullmakt som disponeres av Kommisjonen etter nærmere regler som fastsettes av Rådet,
- et permanent utvalg med et medlem av Kommisjonen som formann og med et av Kommisjonens kontorer som sekretariat.

Til finansiering av distriktsutbyggingsplaner som har vært lagt fram for det permanente utvalg og som er godkjent av Kommisjonen, skal det kunne gis støtte i form som nevnt, nemlig rentesubsidiering eller garanti for lån som blir gitt fra Den europeiske investeringsbank eller andre finansieringsinstitutter.

Kommisjonen skal videre etter forslaget kunne rette anbefalinger til medlemslandene om visse sider ved distriktsutbyggingsplaner.

Det skal også legges større vekt på utveksling av informasjon om distriktsutbyggingstiltak.

Forslaget endrer ikke ved det forhold at distriktpolitikken i hovedsak er medlemslandenes eget ansvarsområde. En eventuell opprettelse av støtteordninger som disponeres av Kommisjonen vil imidlertid øke dennes mulighet for å samordne distriktpolitikken i Fellesskapet.

Europaparlamentet sluttet seg 12. mai 1970 til forslaget fra Kommisjonen, men foreslo noen endringer og tilføyelser.

Ekspertene fra medlemslandene som har møtt innenfor rammen av Arbeidsgruppen for økonomiske spørsmål under Rådet, avsluttet i begynnelsen av juni 1971 sin gjennomgåelse av Kommisjonens forslag fra oktober 1969 om distriktpolitikken i Fellesskapet. Ekspertene gir i rapporten på en rekke punkter sin tilslutning til forslagene fra Kommisjonen, men det gjenstår en rekke uløste spørsmål som må løses på politisk plan.

Det er enighet om Kommisjonens forslag om opprettelse av en fast komité for distriktsutbygging hvis hovedoppgave skal være å gjennomdrøfte de problemer som melder seg av distriktpolitisk karakter. Dette gjelder særlig målsettinger, midler, metoder og de erfaringer medlemslandene sitter inne med når det gjelder distriktpolitikk. Rådet håper at det ut fra denne nærmest

permanente konfrontasjon etter hvert vil avtegne seg visse felles retningslinjer og målsettinger samt samordne tiltak på fellesskapelig basis for å utvikle et samlet program for distriktsutbygging innenfor Fellesskapet.

Det er imidlertid ikke enighet med hensyn til komitéens institusjonelle status. Kommisjonen har foreslått at komitéen skal høre inn under Kommisjonen. Frankrike har gått inn for at den bør være en komité av høye embetsmenn fra medlemslandene og underlagt Rådet.

Ekspertene har særlig drøftet spørsmålet om finansielle midler for å gjennomføre en effektiv distriktspolitikk. Det er enighet om at de finansielle virkemidler og mekanismer som står til rådighet innenfor Fellesskapet, ville kunne utnyttes mer effektivt dersom de organer som disponerer disse midler, kunne gis et klarere og bedre samordnet distriktspolitisk siktepunkt. Dette gjelder i første rekke Investeringsbanken, Sosialfondet og Landbruksfondet.

Etter Kommisjonens oppfatning bør nye finansielle virkemidler i første rekke skapes gjennom opprettelse av et rentesubsidieringsfond og et garantisystem på fellesskapsbasis for å lette mobiliseringen av den kapital som antas å være til stede for distriktsutbyggingsformål.

Italia har i tillegg foreslått at en utreder mulighetene for å opprette et særskilt fellesskapelig instrument for finansiering av distriktsutbyggings tiltak, f. eks. i form av et europeisk finansieringsselskap.

Frankrike og Nederland anser imidlertid at Kommisjonens konklusjon om at «eksisterende finansielle midler ikke er tilstrekkelige for å gjennomføre de nødvendige tiltak for å løse Fellesskapets distriktsproblemer» ikke er tilstrekkelig begrunnet.

Det er derfor tvilsomt om en i forholdsvis nær framtid skal kunne komme fram til enighet om å skape nye organer for finansiering av distriktspolitiske tiltak innenfor Fellesskapet. Den økte innsats på dette felt vil mest sannsynlig skje innenfor de bestående organer. Det er for øvrig en utbredt oppfatning at spørsmålet om nye finansielle midler eventuelt bør vurderes etter utvidelsen og i sammenheng med gjennomføringen av første etappe av en økonomisk og monetær union.

Distriktsutbygging i landbruksområder.

Som ledd i arbeidet med å supplere virkemidlene som anvendes for å endre landbrukets strukturelle forhold, la Kommisjonen den 26. mai 1971 fram et dokument om utviklingen og problemene i områder som ligger etter i økonomisk utvikling og har en overveiende del av sin sysselsetting i primærnæringene, de såkalte «prioriterte landbruksområder». Kommisjonen fremhevet at den felles landbrukspolitikk bare kan gjennomføres hvis mulighetene for alternativ sysselsetting blir økt i vesentlig grad, og at dette skjer lokalt.

I dette dokumentet blir forskjellige virkemidler for å øke sysselsettingen i andre næringer enn landbruket innen disse områder nærmere behandlet og presentert som et samlet hele. Bl. a. blir det forslaget Kommisjonen opprinnelig la fram i sitt distriktspolitiske dokument av 15. oktober 1969 om at det på fellesskapsbasis skulle opprettes en rentesubsidieringsordning, gjentatt. Videre blir betydningen i landbruksområdene av de utvidede virkemuligheter Det europeiske sosialfond har fått etter et vedtak i Rådet av 1. februar 1971, sterkt understreket.

Kommisjonen foreslår også at det blir innført et nytt og vidt-rekkende fellesskaps-finansiert virkemiddel for å skaffe alternative arbeidsplasser spesielt i de prioriterte landbruksområdene, nemlig med investeringstilskott. Det foreslås at det kan ytes tilskott til bedrifter og foretak som etablerer minst 20 arbeidsplasser i disse distrikter. Det forutsettes at de sysselsatte er personer som har oppgitt landbruksyrket eller som er direkte etterkommere av personer i landbruksyrket. Tilskottet beløper seg til 1 500 regneenheter (us \$) for hver ny arbeidsplass.

Etter forslaget skal foretak som markedsfører og bearbeider jordbruksprodukter, prioriteres når det gjelder tilskott.

Det foreslås at virkemidlet skal kunne nyttes i inntil 5 år. Det antas at samlet kostnad over 5 år vil beløpe seg til ca. 250 mill. regneenheter. Beløpet foreslås finansiert over Det europeiske utviklings- og garantifond for landbruket.

III. Forholdet mellom nasjonale distrikts- utbyggingstiltak og Roma-traktaten i praksis

---

Det vil gå fram av avsnittene foran at distriktsutbyggingen etter Roma-traktatens system er enkeltstatenes eget ansvarsområde, men at Fellesskapets organer innser behovet for en aktiv distriktspolitikk og oppfordrer til omfattende tiltak på dette område.

Kommisjonen skal sammen med medlemsstatene føre tilsyn med de støtteordninger som er i bruk, jfr. artikkel 93.1 og Kommisjonen skal underrettes om planer om å opprette eller endre støtteordninger på et så tidlig tidspunkt at den har anledning til å uttale seg. Mange av de lover som gir hjemmel for statsstøtte i de forskjellige medlemsland er så generelt utformet at de ikke gir grunnlag for at Kommisjonen kan danne seg en oppfatning av om vedkommende støtte er i strid med Traktaten eller ei. Det har derfor vist seg nødvendig for Kommisjonen å følge med i hvordan de forskjellige lovene blir anvendt i praksis. En vil forhindre at det under dekke av distriktspolitiske virkemidler innføres ordninger som i virkeligheten er en generell støtte til vedkommende lands næringsliv og slik påvirke samhandelen mellom medlemsstatene.

Kommisjonen har grepet inn overfor medlemsstatenes statsstøtteordninger i en del tilfelle. Den vanlige fremgangsmåte er at Kommisjonen gjennom forhandlinger oppnår at vedkommende medlemsstat foretar de nødvendige endringer i sine støtteordninger. Imidlertid må det kunne sies at distriktspolitiske virkemidler er godkjent i videre utstrekning enn formuleringen i artikkel 92.3 egentlig skulle tilsi. Det foreligger etter hva det har vært mulig å bringe på det rene, hittil bare ett eneste eksempel på at Kommisjonen har lagt ned forbud mot et støttetiltak som har hatt distriktspolitisk begrunnelse.

Det dreier seg om den såkalte «Ruhr-Prämie». Kommisjonen satte forbud mot denne i sin nåværende form i et vedtak av 17. februar 1971. Ordningen innebærer et skattemessig fradrag på 10 pst. av investeringer i et kullgruveområde. Ordningen har sammenheng med omstillingsproblemene i kullgruveindustrien, særlig i Ruhr-området. Den ble innført 30. april 1967 og skulle gjelde til 1. januar 1970. Senere er ordningen forlenget til 1. januar 1972. Ordningen ble opprinnelig godkjent av Kommisjonen, men

etter at den ble forlenget, har Kommisjonen tatt saken opp til ny vurdering, og 17. februar 1971 satte den som nevnt forbud mot ordningen i sin nåværende form. Kommisjonen grunngir dette med at i delstaten Nordrhein-Westfalen, hvor ordningen er gjort gjeldende, har arbeidsløshetsprosenten gått ned fra 2,3 pst. i 1967 til 0,5 pst. Kull-lagrene har gått ned fra 24 mill. tonn i 1966 til 3,9 mill. tonn. Antallet ledige arbeidsplasser var i oktober 1969 155 000, herav 50 000 i Ruhr-området. Produksjonen pr. innbygger og lønningene i industrien i Nordrhein-Westfalen ligger over gjennomsnittet for riket. Ordningen tok sikte på å skaffe 20.000 nye arbeidsplasser. 86 000 nye arbeidsplasser er skaffet. — Etter dette mener Kommisjonen at ordningen må begrenses, f. eks. til bestemte distrikter eller bedrifter eller til tiltak til fordel for arbeidstakere som har mistet arbeidet på grunn av omstillingene i kullgruveindustrien.

Kommisjonen har for øvrig også bestemt seg for å iverksette prosedyren i art. 93 overfor støtteordninger som italienske myndigheter nylig har iverksatt i Friule-Venedig og på Sicilia.

I førstnevnte tilfelle har Kommisjonen reagert overfor en lov av 23. november 1970 som innebærer en kraftig økning i tilførsel av midler til et statlig finansieringsselskap som fra tidligere deltar direkte i utbyggingen av regionens økonomi gjennom finansielle støttetiltak og garantier.

På Sicilia har italienske myndigheter ved lov av 3. april 1971 forlenget støtten til fordel for svovelproduksjonen samtidig som nye støtteordninger er iverksatt for produksjon av steinsalt.

I de nevnte tilfeller hevder Kommisjonen at støttetiltakene er uforenlige med art. 92, da de antas å ville medføre en forvridding av konkurransevilkårene. Det er omfanget av støtten og virkningene av denne — ikke støtteformen — som Kommisjonen legger vekt på i denne forbindelse.

Italienske myndigheter bestrider Kommisjonens standpunkt og hevder at det dreier seg om støtte for å fremme den økonomiske utvikling i områder hvor levestandarden er lav, og hvor det er betydelig undersysselsetting.

Videre er det oppstått uenighet mellom Belgia og Kommisjonen om gjennomføringsbestemmelser om den såkalte «Loi Leburton», jfr. redegjørelsen under Belgia-kapitlet om denne lov.

Belgia holdt Kommisjonen underrettet om forberedelsene til «Loi Leburton», også om de endringer i støtteordningene som den nye lov forutsatte. Kommisjonen stilte seg skeptisk til visse sider av loven og deres forenlighet med Traktatens artikkel 92, men

ville vente på gjennomføringsbestemmelsene før den tok standpunkt til dette.

Den belgiske regjering påtok seg under artikkel 93 å sende utkastene til gjennomføringsbestemmelser til Kommisjonen før de ble iverksatt. Interne politiske grunner har imidlertid hindret enighet om gjennomføringsbestemmelsene, noe som delvis henger sammen med strid mellom de to språkgrupper om prinsippene for disponering av de finansielle midler som skulle nyttes etter den nye loven.

For å komme utenom problemet, vedtok den belgiske regjering i januar 1971 å forlenge inntil videre de gjennomføringsbestemmelser som var knyttet til de tidligere lover, uten først å forelegge disse bestemmelser for Kommisjonen.

Etter en rekke kontakter med belgiske myndigheter, og etter at det nå er på det rene at de nye gjennomføringsbestemmelser lar vente på seg, har Kommisjonen bestemt å iverksette prosedyren i Traktatens artikkel 93.2 om gransking av støtteordninger i medlemslandene. I en uttalelse av 14. juli 1971 (som svar på spørsmål fra to nederlandske parlamentarikere) har Kommisjonen bl. a. anført:

«Karakteren av visse støtteformer, visse uklare bestemmelser og mangelen på en klar og presis definisjon av det geografiske og sektorvise anvendelsesområde for de foreslåtte tiltak, gjør at Kommisjonen anser planen i sin helhet ikke å være forenlig med det felles marked i henhold til artikkel 92 i EØF traktaten.»

Kommisjonen har lagt særlig vekt på at belgiske myndigheter trass i henstillinger ikke har begrunnet tilstrekkelig nødvendigheten av støttetiltak i de utbyggingssoner som er definert i de tidligere og nå forlengede gjennomføringsbestemmelser. Etter det en har fått opplyst, pågår det nå drøftinger mellom Kommisjonen og de nasjonale myndigheter med henblikk på å endre gjennomføringsbestemmelsene slik at de kan aksepteres av begge parter.

Bruken av distriktpolitiske virkemidler i EF-landene har i de senere år i det hele tatt fått et så stort omfang at Kommisjonen har funnet det nødvendig å få etablert en viss samordning med sikte på å fjerne overbud mellom landene i konkurransen om investeringene. Det er nå i samarbeid mellom Kommisjonen og medlemslandene etter lange drøftinger oppnådd enighet om en løsning på det vanskelige spørsmålet om koordinering og begrenning av medlemslandenes støtteordninger for de såkalte «sentrale distrikter», (industrialiserte områder), i motsetning til «utkantområdene» som er erklærte utbyggingssområder.

Kommisjonen håper med dette også at det vil bli mulig å foreta en bedre vurdering av virkningene av de ulike distriktsstøttetiltak innenfor Fellesskapet.

Løsningen bygger bl. a. på følgende elementer:

- *omfang av støtten (omfattende alle former for støtte) til en investor må ikke overstige 20 pst. av investeringen etter skatter. Denne prosentsats vil imidlertid bli justert i samsvar med de utbyggingsbehov som gjør seg gjeldende i enkelte sentrale områder og kan om nødvendig avvikes,*
- *alle finansielle støttetiltak skal gis en form som gjør det mulig nøyaktig å beregne deres økonomiske verdi, og medlemsstatene vil ikke lenger kunne nytte ikke-målbare eller skjulte former for finansiell støtte,*
- *Kommisjonen vil forbeholde seg at omfanget av den finansielle støtte gradvis og innenfor maksimalsatsen på 20 pst. blir differensiert i samsvar med karakteren og betydningen av de utbyggingsproblemer som medlemslandenes myndigheter står overfor. Det er en forutsetning at ingen form for finansiell støtte kan gis hvor det ikke er et påviselig behov for slik støtte.*

Det forutsettes at en løsning etter disse prinsipper gradvis skal iverksettes fra 1. januar 1972. Den skal, etter det en har forstått, først anvendes i de distrikter hvor «overbudspolitikken» har vært særlig markert og hvor de konkurranseforvridende virkninger av dette har vært særlig merkbare. (Det antas at dette i første rekke vil gjelde Benelux-området.) Som såkalte «sentrale distrikter» regnes praktisk talt hele Forbundsrepublikken med unntak av Berlin og grenseområder mot Øst-Tyskland, Frankrike med unntak av områdene i vest og syd-vest, og endelig Italia med unntak av de syd-italienske utbyggingsområder (Mezzogiorno).

De nye retningslinjer er oversendt Rådet, og det ventes at medlemslandene innen 1. januar 1972 vil ha tilpasset sine finansielle distriktspolitiske støtteordninger til de nye prinsipper.

EF's Ministerråd vedtok den 20. oktober 1971 i Luxembourg enstemmig utkastet til resolusjon om begrensning av støtten til distriktsutbygging i de sentrale områder av Fellesskapet. Rådet kom ikke til enighet om en del andre forslag av distriktspolitisk art som var oppe til behandling samtidig.

Reglene om begrensning av støtten til distriktsutbygging i de sentrale områder av Fellesskapet trer i kraft 1. januar 1972.

I forbindelse med vedtakelsen av resolusjonen fikk den italienske delegasjon akseptert en protokolltilførsel om at Italias regjering, om forholdene skulle tilsi det, ikke vil anse seg bundet av maksimumssatsen på 20 pst. i visse sentrale områder i Italia.

IV. Distriktpolitikken i de enkelte land

NEDERLAND

Størrelse 34 000 km²,
folketall ca. 13 mill.,
folketetthet ca. 380 pr. km².

Selv om Nederlands distriktsproblemer kan fortone seg som små i europeisk sammenheng, er problemene likevel alvorlige nok på nasjonalt plan. Trass i landets størrelse, topografi og gode kommunikasjoner har det funnet sted en temmelig ujevn økonomisk vekst i de enkelte provinser. Industrialiseringen har gjort områdene rundt Rotterdam, Amsterdam, Haag og Utrecht til innflyttings- og pressområder. I områdene i nord, øst og sør har det vært en klar utflyttingstendens. Lokalt har det tidvis vært alvorlig arbeidsløshet.

Nederlandsk distriktpolitikk tar i første rekke sikte på å motarbeide den skjeve utvikling i bosettingsmønstret. Befolkningstettheten i pressområdene i vest er kommet opp i over 2 000 personer pr. km². Nær halvparten av landets befolkning er samlet på et område som utgjør under 20 pst. av landets overflate.

Landbruksmessig har ikke Nederland noe egentlig utkantstrøk. Landets distriktpolitikk kan derfor i hovedsak betegnes som en regional industripolitikk. Myndighetene har valgt å iverksette denne i ca. 50 såkalte utviklingssentre, hvorav 19 primær-sentre.

Som et indirekte virkemiddel vil det i perioden 1969—72 bli bevilget til sammen 250 mill. H.fl. til grunnlagsinvesteringer i samtlige utviklingssentre. I tillegg vil det i perioden 1971—74 bli bevilget ytterligere 75 mill. H.fl. til særlige infrastrukturtiltak i provinsen Limburg. Dette henger sammen med at provinsens kullgruver skal legges ned fra 1975.

Som et direkte virkemiddel har myndighetene innført investeringstilskott. Dette system har styrket og forenklet den regionale støttepolitikk i Nederland. Industribedrifter som etablerer seg i utviklingssentre, vil gjennom ordningen kunne motta et statstilskott på inntil 25 pst. av den totale investering. For å bli støtteberettiget må en investering beløpe seg til 400 000 H.fl. eller mer. Den øverste grense for statstilskott er normalt 3 mill. H.fl., men bare i perioden august 1969 til august 1970 ble

det i 11 tilfelle gitt større tilskott. I budsjettåret 1971 ventes utbetalinger på til sammen ca. 70 mill. H.fl. Investeringstilskottet kan på visse vilkår også ytes tjenesteytende foretak og likeledes eksisterende industribedrifter som vil foreta utvidelser. I sistnevnte tilfelle må en investering beløpe seg til minst 500 000 H.fl. Avhengig av området kan disse statstilskott dekke 10 pst. eller 15 pst. av de totale investeringer — begrenset oppad til henholdsvis 1,2 mill. H.fl. eller 1,8 mill. H.fl.

Næringslivets interesse for ordningen kan karakteriseres som særdeles stor. Resultatene har vært så gode at f. eks. provinsen Zeeland ikke lenger er utflyttingsområde. Forsøksvis er derfor investeringstilskottsordningen blitt opphevet for denne provins med virkning fra 1. januar 1971. De gjenstående problemer gjelder i første rekke de tre nordlige provinser (Groningen, Friesland og Drenthe).

I perioden august 1969 til august 1970 mottok Regjeringen 285 søknader om investeringstilskott. Det ble i alt gitt 234 tilsagn om støtte som til sammen vil resultere i over 20 300 nye arbeidsplasser. Tallet bringer det totale resultat siden iverksettelsen av ordningen opp i ca. 35 000 nye arbeidsplasser.

Som en følge av de gode resultater med de generelle investeringstilskott opphevde myndighetene i september 1969 de tidligere spesielle tilskottsordninger for tomtkjøp, oppføring av fabrikklokaler o. l..

Den nederlandske distriktpolitikk blir i det alt vesentlige oppfattet som en nasjonal politikk. Landets medlemskap i EF har ikke ført til noen begrensninger i valg av virkemidler. Det gjøres på offisielt hold regning med at Nederland vil kunne opprettholde og tilpasse videre sine nåværende virkemidler. Det blir framholdt at det enkelte EF-land selv bestemmer sin distriktpolitikk.

Anslagsvis 95 pst. av Nederlands distriktpolitikk er blitt finansiert med nasjonale midler. Fellesskapsmidler av betydning er kun brakt inn i nederlandsk økonomi i form av gunstige kreditter fra Kull- og Stålfellesskapet til provinsen Limburg. Utlån fra Den europeiske investeringsbank har med ett unntak ikke primært vært brukt i distriktpolitisk øyemed, men har likevel i enkelte tilfelle hatt klare distriktpolitiske virkninger.

Den nederlandske regjerings offisielle holdning er at den er positivt innstilt på å delta i utformingen av tiltak som vil gi Kommissjonen større innflytelse over de regionale støtteordninger som eksisterer i EF-landene. På offisielt hold blir det angitt som

sikkert at slik koordinering ikke vil komme til å skje i form av inngrep mot det system Nederland allerede har etablert.

På grunn av manglende koordinering på EF-basis har Nederland funnet det ønskelig på Be-Ne-Lux-basis å gjennomføre regler som hindrer at de tre land overbyr hverandre i offentlig støtte til industrietablering. Ministerrådet i Be-Ne-Lux vedtok på sitt siste møte i Luxembourg regler om en gjensidig konsultasjonsordning. Konsultasjoner vil bli iverksatt når et selskap fra land utenfor Be-Ne-Lux overveier investeringer på over 20 mill. H.fl. i faste aktiva. For Be-Ne-Lux-bedrifter er grensen satt til 3,5 mill. H.fl.

BELGIA

Størrelse 30 500 km²,
folketall 9 646 000,
folketetthet 316 pr. km².

Selv om Belgia har stor folketetthet, finnes det i landet distrikter med spredt bosetting, utilstrekkelige grunnlagsinvesteringer og lite utviklet eller ensidig næringsliv. Omorganiseringen og rasjonaliseringen av landets kull- og stålindustri har også reist spesielle problemer. Kullgruvene i sør og sørøst blir ulønnsomme og legges ned, og landets økonomiske sentrum har flyttet seg fra de fransktalende kullområdene øst for Brüssel til aksene Brüssel—Antwerpen, hvor en stort sett er flamsktalende. De etniske motsetningene i Belgia forsterker de distriktspolitiske problemene.

For å stimulere utviklingen i de tilbakeliggende strøk, vedtok Parlamentet i 1959 en lov om støtte til økonomisk ekspansjon og oppføring av ny industri, og en lov om støtte til bekjempelse av økonomiske og sosiale vansker i disse strøk. Ved loven av 1962 ble det opprettet et nasjonalt investeringselskap organisert som et aksjeselskap. Disse lovene samt en tilleggslov av juli 1966 gav belgisk distriktspolitikk et formelt grunnlag og utformet for første gang distriktspolitiske målsettinger og virkemidler. Da deler av denne lovgivning utløp i 1970, ble det 30. desember s.å. vedtatt en ny lov om økonomisk ekspansjon, «Loi Leburton», som konsoliderte og utfylte de tidligere lover.

Landets utbyggingsområder tilhører kategoriene industriområder som rammes av nedleggelse og omstillingsproblemer på grunn av bl. a. at infrastrukturen er foreldet og at naturressurser er brukt opp samt jordbruksdistrikter med sysselsettingsvansker som følge av modernisering og rasjonalisering. Regjeringen fatter i samråd med de regionale økonomiske råd vedtak om

hvilke områder som i lovens forstand skal regnes for utviklingsområder. Det tas vanligvis hensyn til følgende kriterier:

1. Varig arbeidsløshet over landsgjennomsnittet.
2. Lange reiser til og fra arbeidsplassene.
3. Stor fraflytting.
4. Strukturell nedgang i sysselsettingen i eksisterende næringer.

For at en effektiv og vekstfremmende distriktspolitikk skal kunne føres må utpekte områder dessuten utgjøre en organisk helhet med hensyn til infrastruktur og bosetting. Enn videre må utviklingsområdene ikke være så store at de enkeltvis overstiger 20 pst. av landets samlede befolkning. Områdene skal være gjenstand for periodiske gjennomgåelser. Finansdepartementet og Økonomidepartementet tar seg i fellesskap av utbyggingspolitikken og avgjørelsene blir satt i verk av de respektive fagdepartementer.

Samtidig som de belgiske myndigheter har økt sitt engasjement i distriktspolitikken, har man søkt å samordne nasjonale distriktspolitiske tiltak med tiltak og virkemidler i EF-landene. Problemer i grenseområdene har man søkt å løse ved å samarbeide på regional basis med nabolandene.

Belgia har også fått omfattende finansiell støtte til distriktsutbyggingstiltak fra forskjellige Fellesskapsorganer, herunder særlig Investeringsbanken og Kull- og Stålfellesskapet.

Denne loven om økonomisk ekspansjon hjemler følgende virkemidler:

Støtte til forskning.

Forskning og undersøkelser til fordel for utbyggingsområdene gis tilskott gjennom spesielle statsbevilgninger. Det offentlige medvirker til utprøving av nye og teknologisk avanserte produksjonsmetoder og prosesser samt til utvikling av nye produkter og prototyper. Staten kan i slike tilfeller gi rentefrie kreditter for inntil 80 pst. av totalkostnadene. Først når eventuelle resultater og lønnsomt salg er oppnådd skal lånene tilbakebetales.

Skattelettelse.

Bedrifter med statsstøtte til byggeformål kan fritas for eien- domsskatt (grunn, bygninger og utstyr) for en periode på inntil 5 år. Bedrifter uten statsstøtte til nybygg eller ombygging, men med tilsvarende samfunnstjenlige formål som de som oppnår statsstøtte, kan gis de samme skattelettelse.

Avskrivninger.

I perioder på inntil 3 år har foretak som faller innenfor rammen av loven adgang til å nytte en sats for årlige avskrivninger som er det dobbelte av den ordinære lineære avskrivningssats.

Investeringsstilskott.

Til bedrifter i utviklingsregionene kan det gis direkte tilskott til nyinvesteringer i maskiner og anlegg.

Rentetilskott.

Over en periode av 5 år kan det offentlige gi direkte tilskott til nedskrivning av rentesatsene på inntil 5 pst., for investeringskreditter gitt av godkjente låneinstitusjoner til finansiering av nyinvesteringer, utvidelser, modernisering, eller til ombygging av industrielle foretak. Rentesubsidiene tilstås for beløp inntil 75 pst. av totalinvesteringen. Dersom særlig økonomisk interesse er knyttet til foretaket, kan det gis fritak for betaling av rente inntil 3 år. Videre kan det gis ytterligere rentetilskott på 1 pst. alternativt 2 pst. om investeringen foretas i et teknologisk avansert prosjekt eller om konjunkturmessige forhold skulle gjøre dette særlig ønskelig.

Statsgarantier.

Det offentlige kan gi garanti for lån enten disse er gitt av private eller offentlige/halvoffentlige kredittinstitusjoner. Garantien må i førstnevnte tilfelle ikke overskride 75 pst. av forpliktelsene.

Kapitalstilskott.

Rentetilskottet kan i den utstrekning investeringene finansieres ved egenkapital, helt eller delvis, erstattes av et kapitalstilskott som ikke skal tilbakebetales. Tilskottet skal ikke inntektsbeskattes og tas dessuten ikke med i verdifastsettelsen for nedskrivningsformål.

Sysselsettingstilskott.

For i særlige tilfeller å kunne stimulere arbeidsintensiv virksomhet, kan en del av de ovenfor nevnte støtteformer erstattes med et direkte tilskott pr. sysselsatt.

LUXEMBOURG

Størrelse 2 600 km²,
folketall ca. 336 000,
folketetthet ca. 130 pr. km².

Den økonomiske utvikling i Luxembourg har i store trekk svart til utviklingen i Belgia. Primærnæringsenes andel av sysselsettingen har i perioden 1958—69 sunket fra 16 pst. til vel 9 pst. Antall sysselsatte i industri og bergverk har i samme periode gått opp til vel 47 pst. av total sysselsetting. Stålintustrien spiller en dominerende rolle, men er, sett i forhold til den totale brutto produksjonsverdi, i tilbakegang.

Det føres en aktiv nasjonal politikk med sikte på å modernisere produksjonsapparatet og spesielt skape større bredde og variasjon i næringslivet. Det er iverksatt meget betydlige arbeider for å utbygge og forbedre infrastrukturen (grunnlagsinvesteringsarbeider).

Gjennom rammelovene for økonomisk ekspansjon av 1962 og 1967 har myndighetene i Luxembourg hatt til disposisjon et bredt utvalg av virkemidler for å stimulere en balansert økonomisk vekst. Av de viktigere tiltak som er hjemlet i disse lover kan nevnes:

Rentesubsidiering av lån gjennom statlige kredittinstitusjoner, offentlige lånegarantier, finansiell støtte i form av kapitaltilskott ved nyinvesteringer eller modernisering, tilbud av rimelige og opparbeidede industritomter, samt skattemessige lettelser.

Den meget sterke utbyggingen som har vært gjennomført de senere år har vært mer enn tilstrekkelig for å skaffe til veie de nye arbeidsplasser som har vært nødvendige som erstatning for nedgangen i jordbruket og stålintustrien. Midler fra forskjellige Fellesskapsorganer, herunder særlig Investeringssbanken og Kull- og Stålfellesskapet, har betydd relativt mye for finansieringen av ny næringsvirksomhet.

FORBUNDSREPubLIKKEN TYSKLAND

Størrelse 248 500 km²,
folketall 60 848 000,
folketetthet 245 pr. km².

Landets industri er sterkt konsentrert, særlig i Ruhr-Rhinområdet, med over 50 pst. av industrisysselsettingen på et område som dekker 13 pst. av landets samlede areal. Jordbruksområdene i Forbundsrepublikken er derimot preget av jordopp-

stykkingen og en spredt bosetting (som f. eks. kyststrøkene i Nord-Tyskland, grenseområdene mot øst samt fjelldistriktene i syd). Ulikhetene i den økonomiske vekst, industrialiseringsgrad, sysselsetting og inntekt pr. innbygger i de forskjellige regioner skyldes i høy grad de store regionale forskjeller i topografi, klima og naturressurser.

Forbundsregjeringens muligheter i regionalpolitisk henseende har sammenlignet med andre vest-europeiske land til en viss grad vært begrenset. Dette henger bl. a. sammen med at landets økonomiske system bygger på at de 11 delstatene (Länder) har hatt en utstrakt selvbestemmelsesrett i distriktpolitikken. Det har i den siste tid vært en tendens til forandringer på dette område. Forbundsregjeringen bevilger mye av midlene i distriktsutbyggingen samtidig som den tar sikte på å koordinere delstatenes politikk. Innen hver delstat er det økonomiministeriet som har det løpende ansvar for gjennomføring av regionalplanene for vedkommende område.

De generelle retningslinjer for økonomisk regionalpolitikk ble utformet av Forbundsregjeringen i samarbeid med delstatene i 1967. Hovedhensikten var å skape en balansert økonomisk struktur og sørge for full utnyttelse av produksjonsfaktorene i de enkelte regioner for å sikre generell økonomisk vekst.

I tillegg er det i lov (Bundesraumordnungsgesetz) satt mål for de ulike regioner. Nevnes bør:

1. Bedring av levestandarden i distrikter som ligger under landsgjennomsnittet.
2. Bedring av de sosiale og økonomiske vilkår i grenseområdene mot øst.
3. Sikre en differensiert utvikling i svaktstående jordbruksdistrikter.

Innenfor rammen av disse formål har en kunnet skille mellom en rekke faser i Forbundsrepublikkens regionalpolitikk. Hovedproblemet i den første fasen som endte i 1956 var å skape full sysselsetting. Ved oppnåelsen av dette formål har oppmerksomheten mer blitt ledet over til kriteria basert på den økonomiske situasjon. Det viktigste ble nå å styrke det økonomiske potensiale i distrikter med svak struktur.

For å heve levebetingelsene i de vanskeligstilte områder, og for bedre å koordinere og intensivere innsatsen, har Forbundsregjeringen i samarbeid med delstatsregjeringene utarbeidet et detaljert aksjonsprogram for 20 regioner. Disse områder ligger

i kyststrøkene i nord, langs sonegrensen til Øst-Europa (hvor delingen av Tyskland har ført til at tradisjonelle økonomiske og kommersielle strøk er blitt brutt opp) og i fjellområdene i Bayern. Innenfor regionene er det valgt ut 29 vekstområder (Scwerpunktorte) med ulik prioriteringsgrad. Regionene utgjør ca. 50 pst. av rikets landareal og $\frac{1}{3}$ av den samlede befolkning. Med disse programmer tar en sikte på i løpet av en 5-årsperiode å skape 450 000 nye arbeidsplasser og samtidig sikre eksisterende arbeidsplasser. Planen forutsetter investeringer på ca. 17 milliarder DM. Midlene kommer fra flere kilder, men vesentlig i form av bevilgninger over stats- og delstatsbudsjettene.

Distriktpolitikken i Forbundsrepublikken har etter hva en kjenner til, ikke blitt begrenset av samarbeidet innen Fellesskapet. Et unntak som gjelder den såkalte «Ruhr-Prämie» er nærmere omtalt foran. Forbundsrepublikken fører i praksis en nasjonal distriktpolitikk med egne distrikts- og regionalpolitiske virkemidler. Ser en bort fra overføringene fra Landbruksfondet, mottas fra Fellesskapet minimale midler til distriktpolitikken. Det er grunn til å tro at også i Forbundsrepublikken har den skjerpede konkurransesituasjonen som medlemskap i Fellesskapet har skapt, aksentuert problemet i de økonomiske svaktstående områder.

Utbyggingen av regionene bygger på et bredt spektrum av tiltak og virkemidler, vesentlig av finans, og kredittpolitisk art. Ved siden av direkte bevilgninger over offentlige budsjetter til bl. a. industrireiseing, boligbygging, omskoling, utdanning og forskning gis det rimelige kreditter etc. ved etablering i de vanskeligstilte regioner.

Investeringskott

kan ytes til nyetablering, utvidelse og ombygging. Satsene varierer i de ulike regioner.

Lån

ytes til investeringer som foretas i industri og utbyggingsområder. Lånene kan også kombineres med det nevnte investeringskott.

Tilskott til fraktutgifter.

Dette gjelder særlig områdene mot sonegrensen i øst som på grunn av delingen av landet har fått særlige problemer.

Andre.

Bedrifter i utbyggingsområdene kan også begunstiges med spesielle skattelettelser, rentetilskott og ekstraordinære avskrivninger på investeringene.

Resultater:

Det økonomiske grunnlaget i soneområdene mot øst har uten tvil blitt styrket. Disse områdenes brutto-regionalprodukt har økt i de senere år. Resultatet av arbeidet med å bedre de økonomiske og sosiale forhold i disse regionene viser imidlertid at mange fremdeles ligger under landsgjennomsnittet. I de svaktstilte jordbruksområdene har man i en viss grad økt brutto-regionalprodukt pr. innbygger samt skapt økte muligheter for sysselsetting utenom jordbruket.

FRANKRIKE

Størrelse 551 000 km²,
folketetthet 50 325 000,
folketetthet 91 pr. km².

Generelt synes fransk distriktpolitikk i dag å stå overfor tre hovedoppgaver:

1. Desentralisering av forskjelligartede virksomheter fra Paris-regionen. Regionen har ca. 2 pst. av landets territorium, nærmere $\frac{1}{3}$ av Frankrikes industri og 19 pst. av den samlede befolkning. De spesielle problemer konsentrasjonen i Paris-regionen har medført, er søkt løst ved at myndighetene stimulerer aktiviteter av underordnet betydning for Paris-regionen til utflytting til provinsene. I en noe mindre målestokk er dette også søkt gjennomført for å løse konsentrasjonsproblemene i Lyon-distriktet.

2. Omstilling og restrukturering i regionene hvor de tradisjonelle og dominerende industrier er i tilbakegang, dette gjelder særlig for kulldistriktene (Nord, Pas-de-Calais, Lorraine), tekstilindustrien (Vosges, Nord og Pas-de-Calais) og en del mindre jern- og stålindustrisenter (Basses-Pyrénées). Utviklingen i disse distriktene som er spredd over hele Frankrike, har vist en stadig mer ugunstig tendens, og i mange år har Pas-de-Calais hatt en større netto fraflytting enn noe annet fransk «departe-

ment». I første rekke må regionens dynamikk styrkes for å møte fellesmarkedskonkurransen og distriktene må via bedre kommunikasjoner knyttes nærmere til de store beslutningssentra.

3. Stimulering av økonomisk og sosial fremgang i de relativt svake distrikter i vest og syd-vest og i Massif Central hvor jordbruksnæringene dominerer, dels gjennom utflytting av livskraftig industri fra pressområdene (Paris og Lyon) og dels gjennom videre utvikling av den stedlige industri. En tar sikte på å sette i verk slike tiltak i byområder med minst 50 000 innbyggere.

De nye tendenser som har gjort seg gjeldende i fransk distriktpolitikk, henger sammen med arbeidet med å realisere en administrativ og politisk desentralisering. Den streke sentralisering i Paris-regionen har gjort den franske administrasjon tungrodd og lite fleksibel og virket hemmende på landets økonomiske og sosiale utvikling. Selv om man har akseptert en desentralisering som en nødvendig forutsetning for fremtidig regionalpolitikk, har imidlertid de tiltak som hittil har vært truffet for å bøte på misforholdene, vært meget begrensede og lite effektive. I første omgang har interessen samlet seg om inndelingen av Frankrikes 95 «departementer» i 21 økonomiske regioner. Regionene har en begrenset, teknisk kompetanse og tjener i første rekke som ramme for koordinering av distriktsutbygging og langtidsplanlegging. For tiden foregår det en debatt om regionenes fremtidige rolle hvis utfall det er meget vanskelig å spå på det nåværende tidspunkt. Myndighetene har også begynt å se på mulighetene for en kommunal reform. Mange av Frankrikes 38 000 kommuner er så små at de vanskelig kan stå på egne ben. Kommunen er underlagt streng kontroll fra sentralmyndighetene, har meget begrenset beskatningsmyndighet og mottar det vesentligste av sine midler ved overføringer fra regjeringen.

Etableringen av Felleskapet har ført til at de dynamiske områder stort sett nyter godt av samarbeidet, mens de dårligere stilte regioner står i fare for å sakke ytterligere akterut. Denne aksentuering av de eksisterende distriktsproblemer har økt kravet til distriktsutbyggingen og gitt impulser til et overnasjonalt samarbeid. Skjerpet konkurranse innen Felleskapet har skapt et overskudd av lavt kvalifisert arbeidskraft som en følge av en tilbakegang av de tradisjonelle industrier. Samtidig har høyt kvalifisert arbeidskraft blitt lokket over til bedre betalte naboland, særlig Tyskland. Karakteristisk var det derfor at Nasjonalkom-

misjonen for distriktsutbygging nylig gav uttrykk for ønske om større harmonisering av distriktspolitikken for å motvirke uheldige tendenser. Det finner for øvrig allerede på det nåværende tidspunkt sted et visst samarbeid i grensestrøkene for eksempel mellom Lorraine, Luxembourg og Saar, Alsace og Baden-Wütemberg og mellom Nord og tilstøtende belgiske provinser.

Distriktsutbyggingen i Frankrike finansieres av nasjonale midler — når en ser bort fra 3—4 industriprosjekter pr. år som finansieres av lån fra Den Europeiske Investeringsbank. Det gis årlig statsstøtte til ca. 500 industriforetagender i distriktene. Av en samlet støtte på 3 milliarder FF i 1969 gikk i overkant av en milliard til distriktsutbygging i egentlig forstand.

Av de viktigste virkemidler i fransk distriktspolitikk bør nevnes:

Restriktive tiltak — etableringskontroll.

For reising av industribygg over 1 000 m² i Paris og Lyon-områdene gjelder en generell byggeløyveordning. Løyver ble utstedt av Arbeidsdepartementet i samarbeid med en regional kommisjon.

Skattelettelser.

De skattemessige virkemidler er geografisk differensiert og tillempet etter arten av tiltaket. De skatte- og avgiftslettelser som praktiseres er følgende:

1. Hel eller delvis fritakelse for næringssskatt i inntil 5 år.
2. Avgiftsreduksjon ved overdragelse av fast eiendom.
3. Ekstraordinære avskrivninger på 25 pst. på nybygg.
4. Sattereduksjon på gevinst (merverdi) ved tomteslag.

De nevnte skattelettelser gjelder i hovedsak industriforetak og bare unntaksvis tiltak innenfor servicenæringene.

Utviklingstilskott.

Tilskott ytes til nye industriprosjekter i nærmere definerte områder i det vestlige, sydvestlige og sentrale Frankrike og Korsika. Prosjektet må innebære en minimumsinvestering på 400 000 FF samt skape minst 30 nye arbeidsplasser. I spesielle tilfelle, blant annet i områder hvor landbruket dominerer, kan det siste tallet reduseres til 15. Videre kan støtte gis til utvidelse av eksisterende

de bedrifter når personalet økes med minst 30 pst. eller minst 100 personer. Ved utflytting fra Paris-regionen eller når utvidelse innebærer en betydelig omskolering av arbeidskraft, kan tallet reduseres til 15. Utviklingstilskottet kan maksimalt utgjøre 25 pst. av de totale investeringskostnader.

Flyttetilskott.

Bedrifter som flytter fra Paris-området, kan gjennom slikt tilskott få dekket en del av utgiftene ved flytting av maskiner og utstyr.

Utbygging av vekstsenter.

For å dempe tilstrømming til Paris-området har man valgt ut 8 større byer til «likevektsbyer» — «Metropoles d'équilibre». Man håper at disse byene, som er valgt ut blant de største i landet, skal virke økonomisk og sosialt utviklende i sine respektive regioner, og dermed gjøre regionene fri fra avhengigheten av Paris.

Omstillingstilskott

har til hensikt å fremme nyetableringer og lette omstilling av eksisterende bedrifter i områder hvor de tradisjonelle virksomheter er i tilbakegang. Tilskott kan ytes til investeringsprogrammer på minst 400 000 FF som skaper (eller opprettholder) minst 30 arbeidsplasser.

Frakttilskott.

De franske jernbanetakster er basert på rentabilitetsprinsippet, og for å holde takstene på et forsvarlig nivå fra utkantstrøkene, blir det bevilget penger til nedskrivning av jernbanefraktene for landbruksvarer. For 1970 ble det fra det franske landbruksfond bevilget 20 mill. FF til formålet. Bevilgningene er hevet til 30 mill. FF for 1971.

Lån til finansiering av bedrifter i utbyggingsområdene.

Kredittinstitusjoner som deltar i finansiering av utbyggingsprosjekter:

1. Fonds de développement Economique et Social — FDES.
2. Le Crédit National.
3. Le Crédit Hotelier (hotellfondet).
4. Les sociétés de Développement regional — SDR — (regionale utbyggingselskaper).

Planleggingsarbeid.

Et av de viktigste virkemidler i fransk distriktpolitikk i den senere tid er utvilsomt planleggingsarbeidet som utføres av Commissariat du Plan i forbindelse med utarbeidelse av 5-årsplanene og de spesialundersøkelser som iverksettes både av Commissariat du Plan og la Délégation à l'Aménagement du Territoire et à l'Action Régionale (DATAR) i samarbeid med de lokale (regionale) myndigheter.

På det nåværende tidspunkt er det ikke lett å vurdere resultatene av fransk distriktpolitikk. I Paris-regionen har man i slutten av 1960-årene kunnet registrere en reduksjon i befolknings-tilveksten. Antall arbeidsplasser i industrien har gått merkbart tilbake, men dette er stort sett blitt oppveiet av økning i service-næringene: De 8 «likevektsbyene» synes derimot å ha hatt en tilfredsstillende utvikling. Problemene i de mest tilbakesliggende områdene er ikke blitt vesentlig redusert.

ITALIA

Størrelse 301 200 km²,
folketall 54 120 000,
folketetthet 180 pr. km².

De økonomiske og sosiale faktorer som har vært bestemmende for opplegget og bruken av de regionalpolitiske tiltak i Italia er følgende:

1. *Den markerte forskjell mellom nord og sør når det gjelder økonomisk vekst og utvikling.*

Ca. 70 pst. av landets industri er konsentrert i trekanten Genova—Torino—Milano. På grunn av gode jordbruksvilkår og nær kontakt med markeder og industrisentrer i Sentral- og Vest-Europa kom denne del av landet tidligere med i den industrielle ekspansjon. Den nordlige del av Sentral-Italia har stort sett også et moderne og lønnsomt jordbruk, selv om det finnes visse lommer som fortsatt er preget av økonomisk tilbakesluggenhet. Lombardia alene, som har 8 pst. av landets befolkning, står for henimot 25 pst. av nasjonalinntekten. Nord-Italia er derfor i dag utpreget pressområde, og det er en sentral oppgave for landets økonomiske politikk å få forskjøvet den videre industrireisning til andre områder av landet.

Sør-Italia, som går under navnet Mezzogiorno, dvs. området sør for Roma samt øyene Sardinia og Sicilia, omfatter ca. 40 pst. av landets areal og har ca. $\frac{1}{3}$ av landets befolkning. Dette er et av Vest-Europas mest tilbakeliggende strøk. Gjennomsnittsinntekten ligger på ca. $\frac{1}{3}$ til halvparten av landets gjennomsnitt. Industrialiseringen i området har vært langsom og begrenset. Primærnæringen spiller derfor fortsatt en stor rolle i disse landsdelers økonomi, men lider under mangel på modernisering og er hemmet av faktorer som overbefolkning og levninger av føydalt jordeiersystem.

2. *Den vedvarende forskjell mellom industri og landbruk når det gjelder inntektsutvikling og graden av modernisering.*

Inntekten pr. innbygger i jordbruket er fortsatt under halvparten av nivået i industrisektoren.

3. *En tredimensjonal indre migrasjon, kjennetegnet ved folkeflytting fra fjell til slette, fra land til by og fra sør til nord, noe som har nær sammenheng med de to forhold nevnt under 1 og 2.*

Å overvinne den økonomiske ulikevekt mellom nord og sør og mellom industri og landbruk ved tiltak for å kanalisere investeringer og kapital til de områder som har ledig arbeidskraft utgjør i det hele hovedoppgavene i den nasjonale økonomiske politikk og bestemmer samtidig rammen for de regionalpolitiske tiltak.

Det største og mest omfattende regionale utviklingstiltak knytter seg til Mezzogiorno. Helt fra etterkrigstidens innledning har Mezzogiorno-problemene vært en hovedsak i italiensk politikk. For å gripe problemene an på en mer systematisk og planmessig måte ble det i 1950 etablert et eget utviklingsfond, «Cassa per il Mezzogiorno», med hovedkvarter i Roma og med ca. 2 000 ansatte. Fondets mandat har siden starten blitt stadig utvidet og nyansert og er nå forlenget fram til utgangen av 1980.

Fondet har et styre som leder og er ansvarlig for virksomheten, men det er stillet under politisk kontroll av en egen statsråd for utviklingen av Sør-Italia. Mens en tidligere også hadde en egen ministerkomité for Sør-Italia, er koordineringen av Sør-Italia-planene nå lagt under den interministeriale komité for økonomisk planlegging for å innpasse Sør-Italia-politikken i den nasjonale økonomiske planlegging. Denne endring skulle samti-

dig understreke at utviklingen av Sør-Italia nå er det sentrale element i den nasjonale utviklingspolitikk.

Fondets virksomhet har gjennomgått to faser, fra 1950 til 1965 og fra 1965 til 1970. Det står nå ved innledningen av en tredje fase som vil dekke perioden 1971—75.

I den første fase hadde en lagt hovedvekten på kartlegging og analyse av problemene, samt planlegging. De direkte tiltak var i første rekke rettet mot utbygging av infrastrukturen og gjenreisningen av jordbruket, bl. a. gjennom tiltak for å motvirke jorderosjonen, ved utbygging av vannmagasiner og vannledninger, drenering, vanningsanleggssystemer, skogreising, vegbygging osv. I tillegg kom tilskott og lån til opparbeidelse av jorda og modernisering av landbruket, foruten støtte til utvikling av reiselivet. Innledende skritt ble tatt for å stimulere industriutviklingen gjennom etablering av egne kredittinstitusjoner for finansiering av industriformål. Etter hvert ble yrkesopplæring, utdanning, sosiale velferdstiltak, støtte til fiske og håndverk og små og mellomstor industri trukket inn i fondets mandat. I denne fase var fondets virksomhet preget av stor geografisk spredning.

I den nettopp avsluttede fase har fondet gått inn for en konsentrasjons- og vekstsenterlinje gjennom utpeking av visse distrikter hvor forholdene ligger særlig til rette som senter for utvikling av henholdsvis industri, jordbruk og reiseliv. Samtidig fikk industrireisingen en framtrædende plass i fondets virksomhet, med sikte på utbygging av en differensiert industri som omfatter de fleste sektorer. Videre har en tatt sikte på å etablere visse grunnindustrier som stålindustri, kjemisk- og petrokjemisk industri.

Samtidig er det blitt lagt stadig større vekt på planlegging, programmering og koordinering av de forskjellige prosjekter og i den annen fase (1965—70) er dette innordnet i den nasjonale økonomiske planlegging.

Under den første 15-årsperioden utgjorde bevilgningene til fondet ca. 3 500 mill. dollar og i den annen fase ca. 3 000 mill. dollar. For perioden 1971—75 er det øremerket ca. 6 000 milliarder lire eller ca. 9 600 mill. dollar. Det må understrekes at Sør-Italia-fondet har karakteren av et ekstraordinært hjelpetiltak som kommer i tillegg til de regulære offentlige investeringer i området.

På tross av den omfattende innsats i Sør-Italia har området sakket etter når det gjelder velstandsutvikling. I 1953 var inntekten pr. innbygger i Mezzogiorno 51,1 pst. av inntekten pr.

innbygger i det øvrige Italia. I 1956 hadde den gjennomsnittlige inntekt pr. innbygger i Mezzogiorno sunket til 49 pst. idet den årlige økningen i perioden 1953—56 var 4,65 pst. i Mezzogiorno og 5,65 i det øvrige Italia. Utviklingen illustreres ved følgende tabell for gjennomsnittlig årlig økning i netto nasjonalinntekt i 1968-priser:

	Total		Pr. innbygger	
	Mezzogiorno	Italia	Mezzogiorno	Italia
1951—59	4,2 %	5,5 %	3,6 %	4,8 %
1959—65	5,6 »	5,9 »	4,9 »	4,9 »
1965—68	5,2 »	6,1 »	4,8 »	5,3 »
1959—68	5,4 »	5,9 »	4,8 »	5,0 »

I Italia har også tilbakeliggende distrikter i fjellområdene i Mellom- og Nord-Italia. For å styrke økonomien i disse områder har en ved en rekke lover siden 1952 søkt å stimulere økonomisk vekst og strukturrasjonalisering i disse strøk. Områdene utgjør ifølge loven av 1952 80 pst. av territoriet over en høyde på 600 m, dvs. det meste av Alpene og Appenninene. Tiltakene omfatter foruten landbrukssektoren også håndverksnæringene og reiselivet. I perioden 1967—68 ble det bevilget 300 mill. lire til disse formål.

Ved lov av 1956 ble det innført en rekke støttetiltak for økonomisk tilbakeliggende lommer i Nord- og Mellom-Italia. Områdene er nærmere geografisk avgrenset og dekker 24 pst. av landbruksområdet, med 14 pst. av befolkningen i Nord- og Mellom-Italia. En tar sikte på å støtte næringslivet i disse områder dels gjennom utbygging av infrastruktur og dels ved støtte til industrireisning.

De viktigste virkemidler i italiensk distriktspolitikk er:

Regionale kredittinstitusjoner.

For å øke finansieringsmulighetene for ny industri, ble det i 1953 opprettet tre regionale kredittinstitusjoner med formål å yte lån til private foretak i Sør-Italia.

Statsgaranti.

Tap på lån git av regionalbankene deles mellom disse og et statsfond.

Aksjetegning.

Et særskilt organ er opprettet med det formål å delta i utbygging av bedrifter i Sør-Italia gjennom aksjetegning. Slik tegning skjer også gjennom et kredittinstitutt som har til formål å yte mellomlange og langsiktige investeringslån til industrien. Aksjer kan dessuten tegnes gjennom et særskilt forvaltnings-selskap.

Tilskott.

Til innkjøp av maskiner og annet utstyr samt til yrkesopplæring kan utbyggingsfondet for Sør-Italia gi direkte tilskott til industribedrifter. Det kan gis rentetilskott for å holde nede rentekostnadene på investeringslån i utbyggingsområdene. Dessuten yter fondet tilskott til grunnlagsinvesteringer i slike områder.

Sakttelletter.

Av de vanligste kan nevnes:

1. Fritak for kommuneskatt for bedrifter som etablerer seg i sør.
2. Reduksjon av omsetningsskatt.
3. Fritaking for inntekts- og kommuneskatt på nyinvesteringer i 10 år.

Andre virkemidler.

1. Reduksjon av jernbanefrakt for transport av utstyr til bedrifter som etablerer seg i Sør-Italia.
2. Lettelse med hensyn til sosiale utgifter for bedrifter som etablerer seg i sør.
3. Reduksjon av prisene på energi.
4. Ikke mindre enn 40 pst. av de investeringer som foretas på offentlig hold, må lokaliseres i de vanskeligstilte områder (dvs. Sør-Italia samt utbyggingsområdene i sentrum og nord).

Det har vært registrert til dels økning av produktiviteten, investeringene, inntektene etc. i Sør-Italia, men utviklingen har ikke gått raskt nok til å bringe balanse i forholdet mellom ulikhetene i sør og nord. Det må videre ventes at arbeidet med å desentralisere statsadministrasjonen for å styrke det lokale selvstyret vil ha en stimulerende virkning på italiensk distriktpolitikk i framtiden.

Fellesskapet (EF) synes ikke på noen avgjørende måte å ha innvirket på italiensk distriktpolitikk, som i det vesentlige har vært bestemt av nasjonale behov og vurderinger. Italia har imidlertid innenfor Fellesskapet gjort seg til talsmann for øket samarbeid over landegrensene og framholdt at det må være en sen-

tral oppgave for Fellesskapet å medvirke til å utjevne de økonomiske og sosiale ulikheter innenfor medlemslandene. Dette prinsipp ble godtatt allerede ved inngåelsen av Roma-traktaten, ved en særprotokoll, knyttet til Traktaten, hvor medlemsstatene erkjenner at det er av felles interesse å nå de mål Italia har satt seg for utviklingen av de svake områder i sør.

I Italia kan det i det hele spores en alminnelig forventning om at deltakelse i Fellesskapet er en faktor som både vil og må bidra til løsningen av utviklingsproblemene i sør. Det er på denne bakgrunn at Mezzogiorno også hyppig omtales og betegnes som et europeisk problem.

V. Oversikt over EF-landenes bruk av virkemidler

	Belgia	Frankrike	Italia	Luxembourg	Nederland	Tyskland
Offentlige lån .	X	X	X	—	—	X
Statsgarantier for lån	X	—	X	X	—	—
Skattelettelser, herunder gunstigere avskrivningsregler	X	X	X	X	—	X
Investeringsstilskot	X	X	X	X	X	X
Rentetilskott ..	X	—	—	X	—	X
Frakttilskott ..	—	X	X	—	—	X
Sysselsettings- tilskott og/ eller lettelser i sosiale utgifter	X	—	X	—	—	—
Flyttetilskott ..	—	X	—	—	—	—
Opplæringstilskott	—	—	X	—	—	—
Reduserte energipriser .	—	—	X	—	—	—
Offentlig aksjetegning .	—	—	X	—	—	—
Etableringskontroll	—	X	—	—	—	—

I denne serie
SPESIALRAPPORTER
om samarbeidsområdet i
Europeiske Fellesskap EF
som utgis av Markedsutvalget
er hittil utkommet

1. Arbeidsmarkeds- og
innvandringspolitikk i EF
2. Distriktpolitikken i EF
3. Sosialpolitikken i EF
4. Transportpolitikken i EF
og norsk transportpolitikk

Distribusjon: Statens trykksakekspedisjon

Utgitt 1 november 1971
Trykt: Engers Boktrykkeri - Otta

LAY
OUT